

PARK FREDERIKSSUND KOMMUNES
EGNSTEATER
teatret

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forbindelser.....	3
Formål.....	4
Læringsmål.....	4
Fakta om de hvide damer fra Selsø slot.....	5
Før hørespillet.....	6
Under hørespillet.....	6
Efter hørespillet.....	7
Interview og avisartikel.....	8
Lydfortælling eller podcast.....	9
Tegneøvelse.....	9
Inspiration til yderligere arbejde.....	10
Elevkompendie.....	11

FORBINDELSER

Kære underviser

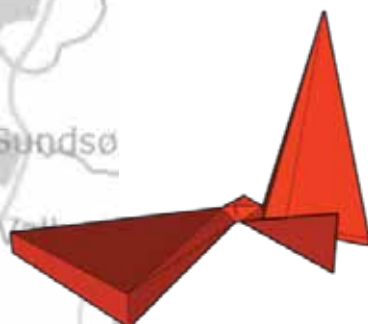
Dette er et undervisningsmateriale til hørespillet
Forbindelser: Årringe.

Det er udviklet med blik for de aktuelle læreplaner og
Fælles Mål, der gælder for henholdsvis mellemtrinnet
og den yngre udskoling i grundskolen.

Materialet er inddelt så man arbejder med en før-,
under- og efterstruktureret. Denne opdeling er med
til at kvalificere oplevelsen af hørespillet og gøre det
nemmere at huske indtrykkene og oplevelserne til
refleksion og arbejde i undervisningen.

Materialet henvender sig primært til fagene dansk,
historie og billedkunst. Elevkompendiet er opbygget,
så du som underviser kan vælge opgaver til og fra.
De sider du ikke ønsker at arbejde med, piller du bare
ud af elevkompendiet. På denne måde kan du vælge
hvad der passer til netop dine elever, deres læring
samt interesse. Bagerst i lærerkompendiet finder du
ideer til hvordan du kan arbejde videre med emner fra
lydfortællingen "Årringe".

Besøg på Selsø Slot kan bookes på 52172060. Besøg på
Selsø Slot er gratis for folkeskoleklasser i Frederikssund
Kommune.

FORMÅL

Eleverne bliver præsenteret for Selsø Slots historie samt fortællinger om de mennesker der har levet der. Gennem Hørespillet "Årringe" arbejder eleverne med historien om Anne Munk som sad indespærret på slottet. Formålet er at give eleverne indblik i lokalområdets historie samt udvikling. Med fokus på Selsø Slot og dens hvide damer, skal eleverne researche og formidle deres viden.

LÆRINGSMÅL

Eleven kan fremlægge sit produkt for andre.

Eleven har viden om synopse, manuskript og storyboard.

Eleven kan bruge kropssprog og stemme i oplæsning og mundtlig fremlæggelse.

Eleven udarbejder evner til at skrive journalistiske tekster.

FAKTA OM DE HVIDE DAMER FRA SELSØ SLOT

Der er forskellige fortællinger om Selsø Slot og de damer som har levet der og hvordan de blev "Hvide damer".

Den nævnte dame fra "Årringe" er Anne Munk som levede fra ca. 1575-1648. Hun blev fra før 1616-1628 indespærret på Selsø for "en bedrifts" skyld. Anne Munk var gift med Mogens Ulfeldt. De var bosat på Selsø Slot og Ulfeldt slægt havde et nært forhold til kongehuset.

Udover Anne Munk, fortælles der om endnu en dame, Elisabeth Von Thienen som dræbte sin mand og hoppede derefter i voldgraven grundet skyldfølelse og hjertesorg. Blodpletten på gulvet skulle eftersignede havde været umulig at fjerne og en lille plet er stadigvæk at finde på gulvet på 1 sal, i slottets venstre side. Lydfortællingen "Årringe" fortæller intet om den historie, men det kan være sjovt for eleverne at høre om.

FØR HØRESPILLET

Inden eleverne skal ud og høre ”Årringe”, skal de finde ud af hvor de skal hen. De ved altså ikke at ”Årringe” er placeret ved Selsø Slot.

Tal i plenum om hvad koordinater er og hvad man kan bruge dem til.

Eleverne skal nu løse opgaverne fra elevkompendiet om koordinater. Måden man slår koordinater op, er ved at åbne Google Maps på Ipad eller PC. For at Finde et sted ved at angive koordinater angiver man koordinaterne i søgefeltet.

For at prøve kan de slå disse koordinater op. 55.84512, 12.05049 (Willumsens Museum).

I den anden opgave hvor eleverne selv skal finde koordinater for deres hjem, skal de indskrive deres adresse i søgefeltet, derefter højreklikker de markøren der kommer frem på kortet og koordinaterne vil så stå øverst. Eleverne kan lege videre med dette ved at de skal lave koordinater til andre elever eller underviseren kan lave forskellige koordinater og evt. kan der laves en lille konkurrence for at se hvem der er hurtigst. I kan bruge koordinaterne for at finde alle 12 lydfortællinger og tage ud og besøge flere hørespil.

UNDER HØRESPILLET

Når I ankommer til Selsø Slot, skal I lede efter den røde skulptur som er afbilledet her i kompendie og i elevkompendiet. Denne er placeret ved enden af Allen, lige inden broen over voldgraven. Det anbefales at eleverne hver især medbringe et devices som kan afspille QR-kode samt hørtelefoner, så de ikke forstyrrer hinanden, mens de hører fortællingen. Mens de hører historien, bevæger de sig over voldgraven og placerer sig i Slotsgården. Efter en eller to gennemspilninger, foreslås at eleverne bliver delt op i små grupper, så de kan hjælpe hinanden med spørgsmålene. Derudover er det en rigtig god ide at samle eleverne og lade dem genfortælle hvad der sker i historien, så alle er med og har mulighed for at besvare spørgsmålene efter bedste evne. Herefter arbejder eleverne med ”under” opgaverne i kompendiet. Hvis I har tid og mulighed, er det en rigtig fin oplevelse at gå ind på slottet, se køkken, baroksalen samt fangekælderer etc. I kan som skrevet som folkeskoleklasse i Frederikssund kommune, gratis komme ind på slottet, dog er det vigtigt I kontakter slottet for tid. Der kan også bestilles en omvisning. Tjek slottets hjemmeside for tider og priser.

Hvis I tager ind på Slottet så sørg for at de tager billeder uden deres klassekammerater på. Disse billeder skal bruges i den artikel de skal skrive efter besøget. Tager I ikke et besøg indenfor beder du eleverne tage billeder udenfor, som de finder relevante ud fra hvad de har hørt fra ”Årringe”.

Hvis eleverne mangler en kreativ opgave eller man ønsker at lave et tværfagligt arbejde, kan de sætte sig og tegne et sted, billeder eller lignede fra slottet. Tal om hvordan lofter og vægge er udsmykket og bed dem om at tegne det sted de vælger. Papir til dette kan findes bagerst i kompendiet.

Leg på stedet eller hjemme i klassen, hvis I trænger til et bevægelsesbreak

I leger den gamle leg, to mand frem for enke løb. I stedet for at råbe ”to mand frem for en enke, LØB!”, råbes der ”to børn frem for en hvid dame. LØB!”

Deltagerne stiller sig op to og to i en række bag hinanden. Forrest står én deltager ”Hvid dame”, med ryggen til rækkerne.

”Hvid dame” råber ”To børn frem for en hvid dame, LØB!”. De to bageste i rækken løber til hver sin side op foran ”Hvid dame”. Det gælder nu for de to om at blive genforenet ved at tage hinanden i hånden, inden ”hvid dame” fanger en af dem.

Bliver de genforenet, stiller de sig forrest i rækken, og den samme er hvid dame igen. Bliver den ene fanget, er den tiloversblevne ”hvid dame”, og legen fortsætter.

OBS: Vær ikke for mange på hvert hold, så bliver ventetiden for lang. Lav god afstand mellem deltagerne, så der er et stykke at løbe, inden man møder ”Den hvide dame”.

EFTER HØRESPILLET

Det anbefales at I efter hjemkomst samler på oplevelsen på Selsø Slot. Hvad har været spændende, sjovt, svært, uhyggeligt, lærerigt etc.

Årringe:

I afsnittet om årringe som eleverne nu skal arbejde med, skal de forholde sig til tidens gang og deres egen livshistorie. De indsætter deres informationer på tværsnittet og I taler om hvad der er markeret og hvor. Anne Munk fortæller i "Årringe".

Gulvbrædderne er brede og slidt af andre tiders trin.

Det er pommersk fyr.

Man kan se på årringene, hvordan træets år har været.

Om året var magert eller godt.

En sort ring betyder ildebrand.

Alle mine år er ens.

Nogle gange lægger jeg mig ned på gulvet og mærker træet.

Drømmer mig ud i fyrreskoven.

Tal om hvad hvordan deres liv er anderledes ens Annes. Hvad er deres drømme for deres videre opvækst og fremtid og hvordan deres år kommer til at byde på nye eventyr og men også udfordringer.

INTERVIEW OG AVISARTIKEL

I klassen arbejdes der med den varme stol. Den/de udvalgte elever forestiller sig at de er Anne Munk mens resten af klassen interviewer og tager notater. Herefter byttes eleven ud med en anden, så alle får mulighed for at skrive notater og få svar. Hvis klassen har svært ved at arbejde med den varme stol, kan læreren evt. agere Anne Munk. På baggrund af notaterne skriver eleverne en avisartikel om Anne Munk og hendes tilfangetagelse.

Artiklen som eleverne skal lave kan f.eks. indeholde disse elementer:

Rubrik	En rubrik er artiklens overskrift. I en artikel finder man rubrikken i toppen, hvor den som regel er skrevet med meget stor skrift. Denne rubrik er tiltænkt som blikfang for at fange læseren, men også fortælle noget om artiklens indhold og handling.
Underrubrik	En underrubrik er en lille ekstra overskrift som supplerer rubrikken. Underrubrikken sidder lige under rubrikken (overskriften) Den supplerer ofte i kun 1 eller 2 sætninger, hvad rubrikken handler om.
Mellemrubrik	En mellemrubrik er en lille overskrift som sidder inde i selve artiklen, det man kalder brødtekst. Der er ofte flere mellemrubrikker alt efter artiklens længde og de bruges som overskrifter til at dele artiklen op i forskellige afsnit.
Manchet	Manchetten er længere end underrubrikken, Manchetten giver en kort opsummering af artiklen og kan fx være markeret med fed skrift eller har større bogstaver end brødteksten. Den skal hurtigt give læseren indblik i hvad artiklen handler om – altså artiklens vigtigste punkter Den bringes ofte i starten af brødteksten efter skribentens byline, hvor underrubrikken bringes før bylinen.
Byline	En byline er en linje i en artikel, hvor der står, hvem der har skrevet artiklen og hvornår den er skrevet.
Billedtekst	Under billeder i avisen er der ofte en forklaring på hvad der sker på billedet. Her angives også hvem der har tegnet eller taget billedet.
Brødtekst	Brødteksten er selve teksten i artiklen, altså den der fortæller.
Faktaboks	En faktaboks er en måde, man kan vise fakta på en overskuelig og nem måde. Faktabokse kan se ud på mange forskellige måder og kan placeres forskellige steder i artiklen.
Citat / citatboks	En citatboks er et udvalgt citat fra artiklen, som har en særlig god forbindelse til tekstens eller afsnittets indhold. Den fremtræder ofte tydeligt med større bogstaver og står en i en boks. Citatboksen skal bruges som en appetitvækker og gøre læseren interesseret.
Spalter	Der er ikke længere en rød tråd til hvordan man laver layout på aviser og artikler. Mange aviser bliver udgivet på nettet og har ikke det klassiske layout med spalter. I skal vælge hvordan layoutet skal se ud for jeres artikler. I kan i klassen tale om hvad de forskellige medier kan og hvorfor der er færre papiraviser end tidligere.

På <https://indidansk.dk/artikellayout/> kan eleverne øve sig på, at finde artiklers forskellige elementer.

LYDFORTÆLLING ELLER PODCAST

Efter opgaven med artiklen kan man vælge at følge op med at eleverne selv laver en podcast eller lydfortælling. Man kan vælge at dramatisere artiklen fra tidligere med Anne Munk eller lade eleverne researche om hvide damer på landets slotte og herregårde gennem tiden, hvilket dette kompendie opfordret til. Podcast og lydfortællinger kan blandt andet laves på Skoletube på Wevideo. Der er udførlige guides til hvordan eleverne kan gribe det an og hvordan de bygger en fortælling op, indsætter effekter samt indspiller.

TEGNEØVELSE

For at kreativt indspark kan eleverne tegne en hvid dame som de tænker at sådan en ser ud. Du kan som underviser vælge om eleverne skal undersøge noget om moden på spøgelsesets tid eller om de kan bruge fri fantasi. Billeder kunne være flotte som udstillingen samt som understøttelse til hele forløbet I har lavet.

INSPIRATION TIL YDERLIGERE FORDYBELSE

Arbejd med Christian den 4's København, bygninger

Eleverne forbereder hjemme fra et oplæg om de forskellige bygninger og steder som blev opført under kongens regeringsperiode. Ta´ rundt i København og på de udvalgte steder fortæller eleverne om bygningen/stedet.

Renæssancen

Selsø Slot blev bygget i 1570'erne og selvom slottet over årene har fået nogle opdateringer, så er der stadigvæk elementer der stammer fra Renæssancen. I kan derfor vælge at arbejde videre med dette emne efter forløbet "Årringe". Særligt kan der også arbejdes med Christian den 4 og magtfordeling gennem Danmarks historie.

Stop-motion film

Lav en stop-motion film om historien om "Den hvide dame" på Selsø slot. Eleverne laver scenografi samt dukker. Man kan i Skoletube finde "Stop Motion Studios" som guider eleverne nemt igennem processen.

Barokken

Hvis I bruger tid inde på slottet, er det nærlæggende at tage forbi den store baroksal, som blev brugt til de store baller der blev afholdt. I kan her tage billeder eller tegne noget af udsmykningen og tale videre om barokkunst samt perioden i billedkunst og historie. Der er et stort udvalg af kunstmuseer der har barokkunst og tilbyder undervisning.

Jammersminde

Selsø Slot var i en lang periode bosat af slægten Ulfeldt. Ulfeldt slægten havde et nært forhold til kongerne i deres samtid. Som et videre forløb kan I arbejde med Christian den 4's yndlingsdatter Leonora Christina og dennes selvbiografi "Jammersminde".

Undervisningsforløb fra DR kan findes på <https://www.dr.dk/skole/leonora-christina-ulfeldt>.

Derudover er der pt et undervisningsforløb i Christiansborgs slotsruiner som I kan booke. Dette egner sig dog nok mest til de yngste elever på mellemtrinnet. Tjek priser og tider på deres hjemmeside.

Podcast og tv

På nedenstående link, henvises der til en podcast om emnet: Selsø: Mogens Ulfeldt og hemmelighedernes slot.

Podcasten kan hjælpe de yngre elever med en bedre forståelse af Selsø Slot og Anne Munk.

<https://www.visitjordlandet.dk/podcast-fantastiske-fortaellinger-fra-fjordlandet/>

For ren underholdning kan ses "DR Ultra Historietimen - Selsø Slot, Den hvide dame". Denne udsendelse omhandler Elisabeth Von Thienen.

https://www.dr.dk/drtv/episode/historietimen_-selsoe-slot_-den-hvide-dame_380355

PARK
FREDERIKSSUND KOMMUNES
EGNSTEATER
PARKteatret

ELEVKOMPENDIE

FØR LYDFORTÆLLINGEN

Plenum

Inden I skal ud og høre hørespillet, skal I finde ud af hvor I skal hen. Tal i plenum om, hvad koordinater er og hvad man kan bruge dem til.

Opgave

Prøv at indskrive jeres hjemmeadresse ind på Google Maps søgefelt og højreklik på markøren på kortet.

Hvilke koordinater bor du på?

Nu er det tid til at finde ud af, hvor I skal hen. Indtast disse koordinater på Google Maps: 55°44'29.0"N 12°00'35.4"E

Hvor skal I hen?

Gå ind på stedets hjemmeside og undersøg lidt om, hvad det er og hvor det ligger. Hvad er historien om stedet?

Fremlæg jeres fund i klassen og så er det ellers afsted på tur.

Husk at medbringe elevkompendiet, penalhus, mobiltelefon samt høretelefoner.

UNDER LYDFORTÆLLINGEN

Du står nu udenfor Selsø slot ved den røde skulptur - Hør hørespillet på din telefon med høretelefoner på. Prøv at følge fortællerens stemme og bevæg dig rundt som fortalt.

Spørgsmål

Hvilket vindue tror du Anne Munk sidder bag?

Hvorfor tror du hun siger, at hun har glemt stemmer?

Hvorfor nævner hun dage og måneder i en mærkelig rækkefølge?

Hvad mener Anne Munk, når hun siger "Derude kan man træde forkert. Her kan jeg gå i alle retninger, bevæge mig frit"?

Hvorfor siger Anne Munk sådan?

Hvorfor tror du hun ikke føler, at det er omvendt?

ØVELSE

Lav i små grupper et "rum" der er 4 skridt a 1 meter x 4 skridt a 1 meter med pinde. Prøv at forstille jer at I er Anne Munk som sidder fanget. Hvordan føles det når du går rundt derinde? Hvilke tanker får du?

Spørgsmål

Hvor mange år er 3776 dage egentlig?

Hvad mener Anne Munk med, at hun har et anker ude i verdenen og hvad er ankeret?

Skriv tre ting du ville savne, hvis du var spærret inde og begrund hvorfor.

Anne Munk siger til sidst i hørespillet, at hun hører sin mors stemme. Hvorfor kan hun pludselig det?

BESØG PÅ SELSØ SLOT

Tag et besøg ind på slottet. Kig på hvordan lofter og vægge er udsmykket. Sæt dig et sted og tegn noget på slottet du særligt godt kan lide.

Når I kommer tilbage i klassen, skal I lave en skriftlig opgave. Tag derfor billeder rundt omkring på slottet som du føler har relevans for den fortælling du netop har hørt. Vær sikker på at du har billeder uden dine klassekammerater på.

EFTER LYDFORTÆLLINGEN

Årringe i træ

Anne Munk ligger i lydfortællingen på gulvet i sit fangeværelse. Hun kan se hvordan træets år har været, magre eller gode.

Opgave:

Her ser du et tværsnit af et træ.

Et træ's år består altid af en lys og en mørk ring. Tæl hvor gammelt dette tværsnit er.

I lydhistorien fortællinger Anne Munk om årringe på gulvets træ. Anne Munk fortæller, at alle hendes år er ens. Det er dine heldigvis ikke:

Du skal nu sætte fire punkter på dette tværsnit.

1. **Det år du blev født**
2. **Det år du startede i skole.**
3. **Det antal år du har levet.**
4. **Et valgfrit år hvor der er sket noget særligt.**

Skriv her hvor gammel du var, da din særlige begivenhed fandt sted og fortæl hvad der skete og hvorfor det er særligt for dig.

Tal i plenum om hvad I har skrevet og hvordan Anne Munks liv er forskelligt fra jeres.

ØVELSE

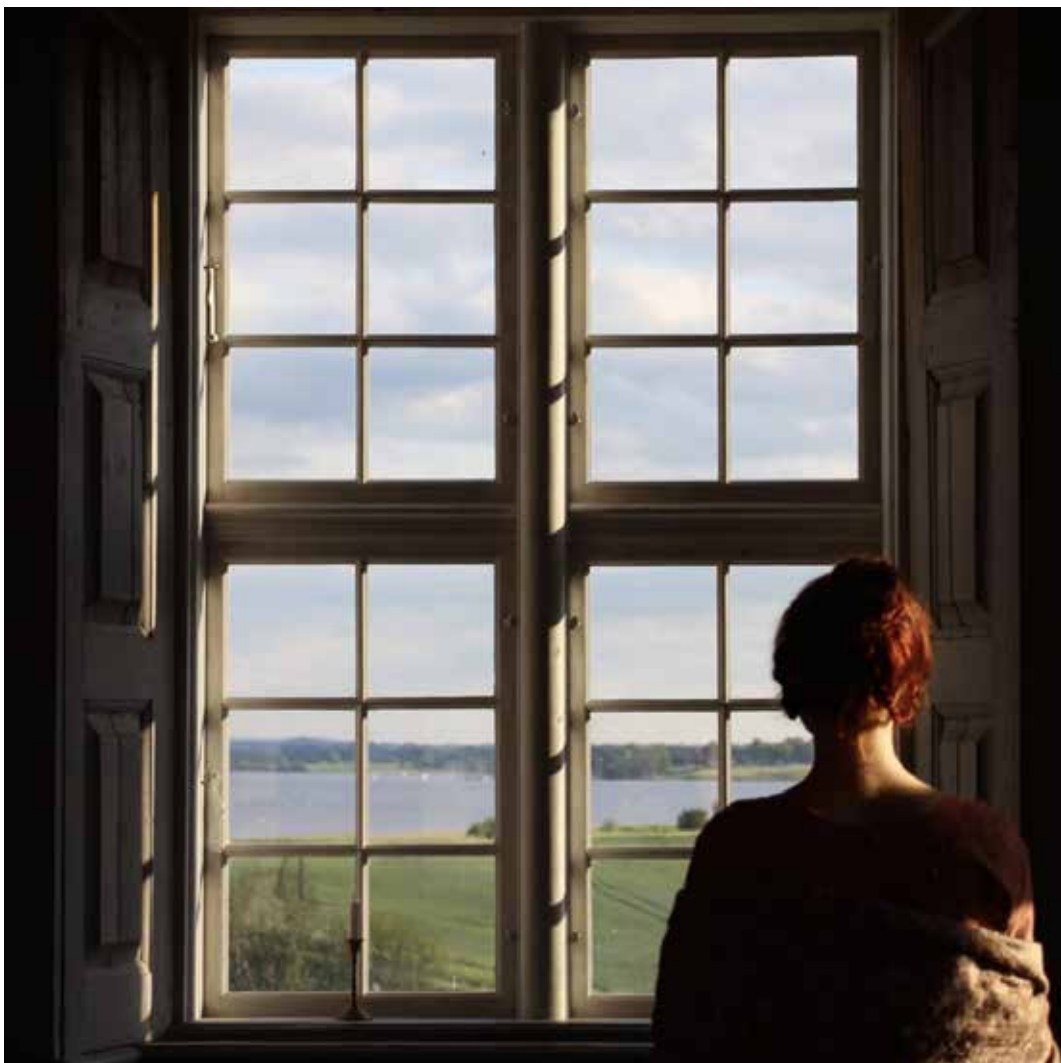
I skal nu, hjemme i klassen, arbejde med den varme stol.

I grupper eller fælles, udvælges en til at være Anne Munk. Resten af jer skal nu udsørge "Anne" om hendes liv og tanker mens hun er fanget på Selsø Slot. Når en af jer har været "Anne", vælges en ny, så alle har mulighed for at skrive svar ned, samt at der er muligheder for at få forskellige svar, så du bedste kan vurdere, hvad du vil have med i jeres artikel.

I skal skrive de spørgsmål og svar ned som I får. Disse skal I om lidt bruge til at lave en avisartikel om Anne.

Find notearket bag i kompediet.

Nu er det tid til at udarbejde en artikel. Snak med din lærer om hvordan du gør.

Kvindestemmer

I fortællingen kan man høre forskellige kvindestemmer der hvisker i kor. Læs teksten fra kvindestemmerne i hørespillet, mens du lytter:

Vi hvisker bag vinduerne.

Fra bunden af voldgrave.

Fra tårne og spir.

Fra fangehuller.

Og kælderrum.

Man gemte os væk,

Men vi er her endnu

Vi hvisker fra murernes mørke.

Kan ikke slippe fri.

Eller:

Vil ikke give slip.

Flytter rundt på ting.

Går igen.

Spørgsmål

Beskriv hvilken stemning du får når du læser og lytter samtidigt?

Hvad eller hvem tror du siger dette? Begrund dit svar.

Hvad er forskellen på de to formuleringer "Kan ikke slippe fri" og "Vil ikke give slip"?

I lydfortællingen hører man fra "hvide damer". Undersøg hvilken hvid dame der også hører til Selsø Slot og find dennes samt Anne Munks historie og årstal.

Gruppeopgave:

Undersøg hvilke andre hvide damer der har været i historien. I kan blandt finde informationer på denne hjemmeside:

<https://www.liebhaverboligen.dk/forskelligt/2019/05/08/spogelseshistorier-fra-slotte-og-herregarde/>

Når I har fundet oplysning omkring de forskellige hvide damers liv og død, skal I skrive jeres eget manuskript til en kort podcast/lydhistorie.

I kan skrive et manuskript om en hvid dame ud fra de informationer og historier I har undersøgt eller opfinde en historie om en og lave en fortælling.

Når I har lavet et manuskript, skal I gå på Skoletube og indspille jeres fortælling på WeVideo.

Fremlæg jeres fortælling for klassen.

TEGNEØVELSE

I har nu undersøgt meget om hvide damer og har med sikkerhed skabt mange billeder af hvordan disse kan se nu. Du skal nu tegne hvordan den hvide dame du netop har arbejdet med ser ud. Billedet skal hænges op i klassen eller på skolen.

Tegn din hvide dame på sort karton. Du skal primært arbejde med hvidt farvekridt, samt eventuelt grå og blå for at lave effekt og skygge.

KORT OVER FORBINDELSER

Brug koordinaterne til at finde de 12 hørespil

FREDERIKSSUND KOMMUNE

NORDEA FONDEN

FREDERIKSSUND KOMMUNES EGNSTEATER
PARKteatret

